

Notitie uitkeringstoets wetsvoorstel vereenvoudiging en flexibilisering bv-recht

Aan: Aan de Voorzitter en de leden van de
Vaste Commissie voor Justitie van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Van: Werkgroep Fiscaal Jaarrapport, onderdeel van het Nederlandse Taxonomie
Project, een initiatief van het Ministerie van Financiën en het Ministerie van
Justitie

Datum: 5 november 2008

Geachte Commissieleden,

In het thans bij uw Kamer aanhangige wetsvoorstel vereenvoudiging en flexibilisering bv-recht wordt het minimumkapitaal van 18.000 euro voor besloten vennootschappen afgeschaft en wordt de balanstest met een gebonden kapitaal, zoals die thans geldt bij uitkeringen aan aandeelhouders, vervangen door een uitkeringstoets die nauwer aansluit bij de economische werkelijkheid.¹ Bestuurders van bv's die uitkeringen aan aandeelhouders willen verrichten, zullen bij elke uitkering aan aandeelhouders moeten gaan beoordelen of de vennootschap na de uitkering nog in staat is om voort te gaan met het betalen van de opeisbare schulden. De voorgestelde regeling is bedoeld om crediteuren te beschermen, waarbij de achterliggende gedachte is dat aandeelhouders niet mogen worden bevoordeeld ten koste van de crediteuren van de bv.

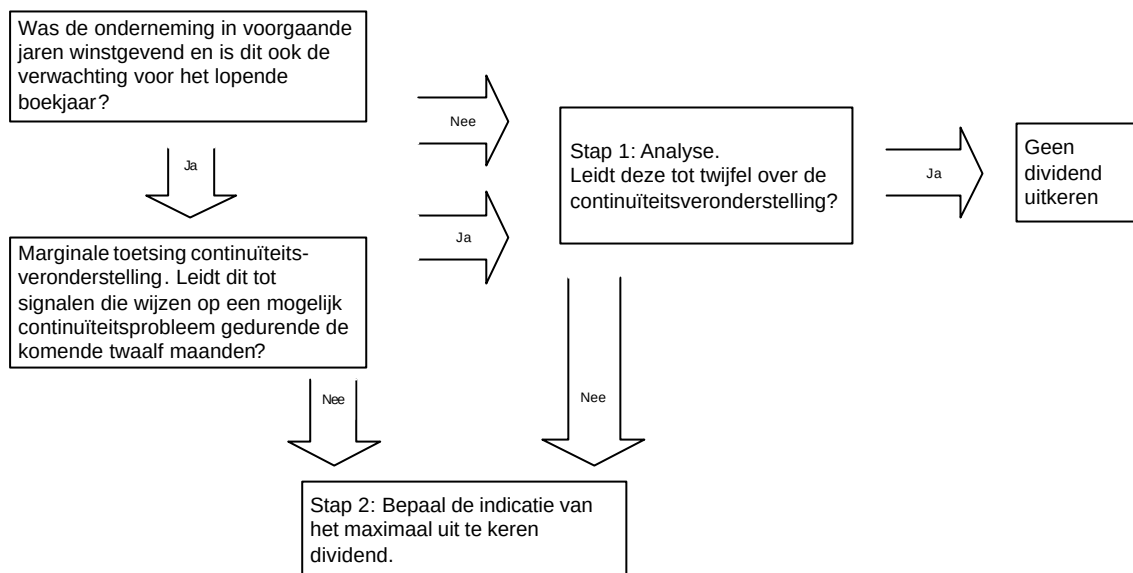
In de voor u liggende notitie beschrijft de werkgroep Fiscaal Jaarrapport (werkgroep FJR)² de wijze waarop de in het wetsvoorstel opgenomen uitkeringstoets in de praktijk vorm zou kunnen krijgen. De in het wetsvoorstel opgenomen uitkeringsregeling wordt hierbij zo objectief mogelijk uitgewerkt, onder meer op basis van gegevens die uit de financiële administratie voortvloeien. Deze gegevens kunnen de maximale ruimte voor uitkering van dividend bepalen. Indien een ondernemer of zijn intermediair gebruik maakt van financiële software die wordt ondersteund door de XBRL-taxononomie, kan het tweede deel van de uitkeringstoets op zeer eenvoudige wijze (vrijwel met één druk op de knop) worden uitgevoerd. Ook op basis van de huidige 'normale' jaarrekening kan dat op eenvoudige wijze geschieden.

De werkgroep FJR denkt hierdoor aan te sluiten op de dagelijkse praktijk en ondernemingen praktische handvatten te bieden voor de berekening van het maximaal uit te keren bedrag aan dividend onder de in het wetsvoorstel voorgestelde regeling. De uitwerking van de uitkeringstest is inzichtelijk gemaakt in het volgende stroomschema:

¹ *Kamerstukken II 2006-2007*, 31 058. Het betreft de voorgestelde artikelen 207 (inkoop van eigen aandelen), 208 (kapitaalvermindering) en 216 (uitkeringen).

² De werkgroep FJR is actief onder het convenant van samenwerking tussen overheid en markt over gebruik van de Nederlandse XBRL-taxononomie (ondertekend op 9 juni 2006). Het Nederlandse Taxonomie Project (NTP) modereert de werkgroep FJR. Het NTP is een project van de Ministerie van Financiën en Justitie met als doelstelling lastenverlichting voor ondernemers. In bijlage 2 bij deze notitie vindt u een overzicht van de deelnemers in de werkgroep. Meer informatie over het NTP is te vinden op www.xbrl-ntp.nl.

Stroomschema uitkeringstoets

Voorgesteld wordt om de uitkeringstoets te laten bestaan uit twee stappen, te weten de continuïteitsveronderstelling (kwalitatief) en een indicatie van het maximaal uit te keren dividend (kwantitatief). De bestuurders en aandeelhouders zijn daarbij verantwoordelijk voor het bepalen van de precieze omvang van de uitkering.

Stap 1: Continuïteitsveronderstelling (kwalitatief)

De continuïteitsveronderstelling is een grondbeginsel bij de opstelling van elk financieel overzicht. Indien blijkt dat de continuïteit van de onderneming (mogelijk) wordt bedreigd, zou er geen dividend mogen worden uitgekeerd. Het bestuur beoordeelt of er feiten of omstandigheden zijn die aanleiding geven tot twijfel over de continuïteit van de onderneming. Dit betreft een kwalitatieve beoordeling waarbij de bestuurders alle relevante omstandigheden moeten meewegen. Voorbeelden zijn het verlies van een belangrijke afzetmarkt, aanzienlijke negatieve bedrijfsresultaten of aanwijzingen dat debiteuren niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen.³ Als de afgelopen jaren winstgevend waren en er zijn verder geen signalen die wijzen op een mogelijk continuïteitsprobleem, dan behoeft het bestuur de continuïteitsveronderstelling niet gedetailleerd te analyseren en kan worden doorgegaan met stap 2, tenzij het bestuur voorziet dat er in de nabije toekomst bijzondere omstandigheden optreden die hierin verandering kunnen brengen. De toets strekt zich in beginsel uit over een periode van ongeveer een jaar. Een periode van een jaar wordt in de (accountants)praktijk algemeen aanvaard voor het maken van prognoses.

Stap 2: Bepalen uitkeringsruimte (kwantitatief)

Indien aan de continuïteitsveronderstelling van stap 1 wordt voldaan, kunnen de bestuurders bepalen wat op grond van de bestaande liquiditeitspositie de maximale uitkeringsruimte is. Dit gebeurt aan de hand van financiële indicatoren die op eenvoudige wijze (bijvoorbeeld met

³ Een uitgebreide lijst met indicatoren is opgenomen in bijlage 1.

behulp van een XBRL-taxonomie) uit de boekhouding kunnen worden gegenereerd.⁴ Het betreft hier slechts een indicatie. Het bestuur en de aandeelhouders zijn verantwoordelijk voor het bepalen van de precieze hoogte van het dividend. Zij zullen daarbij ook rekening moeten houden met onzekere factoren en toekomstverwachtingen die niet uit de financiële administratie blijken, zoals toekomstige investeringsverplichtingen, claims en aflossingsverplichtingen.

In bijlage 1 vindt u een nadere toelichting op de technische aspecten van de door ons voorgestane uitwerking van de uitkeringstoets.

De gekozen uitwerking heeft als voordeel dat deze nauw aansluit bij de dagelijkse praktijk van ondernemingen. Bovendien is de beoordeling van de liquiditeitspositie zo min mogelijk afhankelijk van de door de onderneming gekozen waarderingsmethode voor de jaarrekening. Ten slotte sluit de gekozen systematiek goed aan bij de recent ingevoerde mogelijkheid om de jaarrekening te baseren op fiscale waarderingsgrondslagen.⁵ Door gebruik te maken van de fiscale waarderingsgrondslag blijkt bij veel ondernemingen een lager uitkeerbaar vermogen te ontstaan. Indien deze ondernemingen de huidige balanstest gebruiken, betekent dit dat het gekozen fiscale waarderingsstelsel negatieve invloed kan hebben op de hoogte van de vrije reserves en daarmee op het bedrag aan uit te keren dividend. Dit in tegenstelling tot de voorgestelde uitkeringstoets, die vrijwel geheel onafhankelijk is van de gekozen waarderingsgrondslag.

Deze notitie is opgesteld door de leden van de werkgroep⁶ en is tevens voorgelegd aan enkele banken (ABN Amro en Rabobank) en VNO/NCW. Tijdens de voorbereiding van de notitie is regelmatig overleg gevoerd met het Ministerie van Justitie. De samenstelling van de werkgroep FJR (zie bijlage 2) geeft uitdrukking aan de brede ondersteuning in de markt voor de voorgestelde uitwerking van de uitkeringstoets.

Ik hoop dat deze notitie een nuttige bijdrage kan leveren aan de verdere behandeling van het wetsvoorstel vereenvoudiging en flexibilisering bv-recht.

⁴ De relevante financiële indicatoren zijn de quick ratio en de operationele kasstroom.

⁵ Wet van 12 juni 2008 tot wijziging van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek in verband met invoering van de mogelijkheid de jaarrekening van kleine rechtspersonen op te stellen volgens fiscale grondslagen.

⁶ Zie bijlage 2 voor de partijen die de notitie hebben ondertekend.

Het < X >
Nederlandse < B >
Taxonomie < R >
Project < L >

Voor eventuele vragen dan wel opmerkingen over deze notitie kan contact worden opgenomen met de secretaris van de werkgroep FJR, de heer mr. E.M. van der Meij (tel: 070 392 22 09, email e.vandermeij@duthler.nl).

Bijlage 1: Beschrijving van de technische aspecten van de uitgewerkte uitkeringstoets

De door de werkgroep FJR voorgestelde uitkeringstoets bestaat uit de volgende stappen:

- **Stap 1: continuïteitsveronderstelling (kwalitatief)**
Ter bepaling of er al dan niet dividend kan worden uitgekeerd, moet rekening worden gehouden met de continuïteitsveronderstelling. Dat vergt een continuïteitsanalyse. Indien blijkt dat de continuïteit (mogelijk) wordt bedreigd, zou er geen dividend mogen worden uitgekeerd. Het bedrag aan uit te keren dividend wordt pas bepaald als er voldoende zekerheid bestaat over de continuïteitsveronderstelling.
- **Stap 2: Bepalen uitkeringsruimte (kwantitatief)**
Een indicatie van het bedrag aan uit te keren dividend kan (zo veel mogelijk) onafhankelijk van de gekozen waarderingsgrondslag worden bepaald (aan de hand van de indicatoren quick ratio en operationele kasstroom). Dit kan echter slechts ter indicatie dienen van hetgeen uiteindelijk wordt uitgekeerd. Er moet namelijk ook rekening worden gehouden met onzekere factoren en toekomstverwachtingen die niet uit de financiële administratie blijken. De bestuurders moet bijvoorbeeld ook rekening houden met toekomstige investeringsverplichtingen, claims en aflossingsverplichtingen.

Stap 1 Continuïteitsveronderstelling (kwalitatief)

De continuïteitsveronderstelling is een grondbeginsel bij de opstelling van de financiële overzichten. Bij de continuïteitsveronderstelling wordt een onderneming geacht haar activiteiten in de nabije toekomst voort te kunnen zetten. Hierbij is er geen noodzaak of intentie tot liquidatie, het staken van bedrijfsactiviteiten of het ingevolge wet- of regelgeving aan crediteuren verzoeken om mee te werken aan schuldsanering.

Als het lopende boekjaar en de afgelopen jaren winstgevend waren en de onderneming en er zijn verder geen signalen die wijzen op een mogelijk continuïteitsprobleem, dan hoeft het bestuur de continuïteitsveronderstelling niet gedetailleerd te analyseren en kan worden doorgegaan met stap 2.

De analyse van de continuïteitsveronderstelling omvat een beoordeling van de toekomstverwachtingen met betrekking tot onzekere gebeurtenissen of omstandigheden.

Hieronder zijn voorbeelden weergegeven van gebeurtenissen of omstandigheden die bedrijfsrisico's kunnen veroorzaken, die afzonderlijk of tezamen, een gerede twijfel kunnen doen ontstaan omtrent de continuïteitsveronderstelling. Deze opsomming is niet limitatief.

Financieel

- Leningen met vaste aflossingsverplichting waarvan de einddatum nadert, zonder dat reële vooruitzichten bestaan op aflossing of aanpassing van de voorwaarden, of overmatig gebruik van kortlopend krediet ter financiering van vaste activa.
- Aanwijzingen dat debiteuren niet aan hun verplichtingen zullen voldoen en/of dat crediteuren verstrekte financiële steun zullen intrekken.
- Negatieve operationele kasstromen blijkend uit financiële overzichten of uit toekomstgerichte financiële overzichten.
- Belangrijke financiële kengetallen, zoals de kengetallen voor solvabiliteit, die een ongunstig beeld vertonen.
- Aanzienlijke negatieve bedrijfsresultaten of belangrijke waardedalingen van activa die worden aangewend om kasstromen te genereren.

- Onmogelijkheid de schuldeisers op vervaldatum te betalen.
- Onmogelijkheid om leningsvoorwaarden na te komen.
- Verschuivingen van inkopen op krediet naar inkopen onder rembours.
- Onmogelijkheid om financiële middelen voor het ontwikkelen van nieuwe producten of andere noodzakelijke investeringen aan te trekken.

Bedrijfsvoering

- Het wegvallen en het niet vervangen van functionarissen met sleutelposities in het bestuur van de bedrijfsactiviteiten.
- Het verlies van een belangrijke afzetmarkt, concessie, licentie of een essentiële leverancier.
- Personeelsproblemen of een tekort aan belangrijke grondstoffen.

Overig

- Lopende gerechtelijke procedures tegen de entiteit –die, indien zij succes hebben, resulteren in schadeclaims waaraan waarschijnlijk niet kan worden voldaan.
- Wijzigingen in wettelijke regelingen of overheidsbeleid die de entiteit naar verwachting nadelig zullen beïnvloeden.

Veelal wordt het effect van dergelijke gebeurtenissen of omstandigheden door andere factoren beperkt. Zo kunnen bijvoorbeeld de gevolgen van het niet kunnen voldoen aan de normale betalingsverplichtingen gedeeltelijk worden gecompenseerd door plannen om op een andere wijze een toereikend liquiditeitsniveau te handhaven. Bijvoorbeeld door het afstoten van activa, het herzien van leningsvoorwaarden of het aantrekken van aanvullende financiering. Het verlies van een belangrijke leverancier kan wellicht worden gecompenseerd door gebruik te maken van de diensten van een andere leverancier.

Indien na de analyse niet wordt getwijfeld aan de continuïteitsveronderstelling, volgt stap 2.

Stap 2 Bepalen uitkeringsruimte (kwantitatief)

Solvabiliteit en rentabiliteit zijn niet geschikt om op objectieve wijze het maximaal uit te keren dividend te bepalen.⁷ De inschatting van het 'vereiste' eigen vermogen ten opzichte van het totaal vermogen, alsmede de inschatting van het 'normale' rendement op het eigen vermogen is brancheafhankelijk en subjectief. Daarnaast heeft het gebruik van andere waarderingsgrondslagen direct gevolgen voor de hoogte van het eigen vermogen en resultaat. Hierdoor worden de solvabiliteit en rentabiliteit beïnvloed en daarmee ook de hoogte van het uit te keren dividend.

Beter is het om op basis van een liquiditeitstest met twee indicatoren (quick ratio en operationele kasstroom) de maximale hoogte van het uit te keren dividend te bepalen. Deze indicatoren zijn minder subjectief en minder afhankelijk van de gekozen waarderingsgrondslag. Deze indicatoren zijn op eenvoudige wijze te berekenen op basis van enkele gegevens in de financiële administratie of de jaarrekening en bijzondere gebeurtenissen na balansdatum. Het gaat hier dus om een indicatie van de maximale ruimte die de bestaande boekhouding (los van de toekomstverwachtingen) laat voor uitkering van dividend. Desgewenst kan de berekening volledig automatisch geschieden, bijvoorbeeld door gebruik te maken van de Nederlandse

⁷ Deze indicatoren zijn echter wel geschikt om een algemeen beeld te krijgen van (dis)continuïteit van de onderneming (zie stap 1, continuïteitsveronderstelling).

XBRL-taxonomie. Het moet echter duidelijk zijn dat het hier slechts om indicatoren gaat. Het bestuur en de aandeelhouders zijn verantwoordelijk voor het bepalen van de hoogte van het dividend. Zij zullen daarbij ook de kwalitatieve elementen van stap 1 moeten meewegen. Uiteindelijk is het de rechter die toetst of de bestuurder/ aandeelhouder juist heeft gehandeld.

Uitkeringsruimte

Voor de bepaling van de uitkeringsruimte wordt gebruik gemaakt van de elementen van de quick ratio.⁸ Er is aangesloten bij het idee van de quick ratio omdat dit meer geschikt is voor het bepalen van de liquiditeit dan de current ratio. De quick ratio houdt in tegenstelling tot de current ratio geen rekening met de waarde van de voorraad en onderhanden werk. Deze posten bevatten een aanzienlijk waarderingselement. Daarnaast wordt de hoogte van de voorraad in het MKB veelal niet tussentijds bepaald, wat problemen zou kunnen opleveren bij tussentijdse dividenduitkering.

De operationele kasstroom

De operationele kasstroom geeft de toename of afname aan van de uitkeringsruimte. Deze kasstroom helpt om een inschatting te maken van toekomstige kasstromen en van het toekomstige beslag op liquiditeiten. De operationele kasstroom kan worden gebruikt om een meerjaren- liquiditeitsbegroting op te stellen.

Kleine rechtspersonen zijn niet verplicht een kasstroomoverzicht op te stellen, echter de operationele kasstroom kan gemakkelijk worden berekend middels de zogenaamde indirecte methode. Via deze methode is de kasstroom direct uit het resultaat te herleiden. Via het alternatief, de directe methode, zal dat niet goed mogelijk zijn. Een berekening van de kasstroom zal naar verwachting geen extra kosten met zich brengen.

De omvang van de operationele kasstroom is een zeer belangrijke indicatie voor de aflossingscapaciteit van de onderneming, de mogelijkheid om dividend uit te keren, het voortzetten van de operationele activiteiten en de mogelijkheid nieuwe investeringen aan te gaan zonder daarvoor externe financiering aan te trekken.⁹

Bepaling hoogte dividend

De uitkeringsruimte geeft samen met de operationele kasstroom de basis weer voor de maximale hoogte van een dividenduitkering.

Bij de bepaling hiervan moet rekening worden gehouden met voorzienbare (grote) uitgaven voor bijvoorbeeld investeringen, nog niet opgenomen aflossingsverplichtingen en bijzondere kostenposten na de balansdatum.

⁸ De quick ratio wordt bepaald door de formule: Vlottende activa -/- Voorraad -/- Kortlopende schulden = uitkeringsruimte. Hierbij worden o.a. langlopende vorderingen en langlopende rekening-courantfaciliteiten uit de vlottende activa en vlottende passiva geëlimineerd en worden korte termijn aflossingsverplichtingen opgeteld bij de kortlopende schulden. Dit kan worden uitgewerkt in een XBRL-taxonomie.

⁹ De operationele kasstroom wordt bepaald door de formule:
 resultaat na belasting

+ afschrijvingen

+ of – waardeveranderingen van activa

+ of – mutatie in voorzieningen

+ of – mutatie in werkkapitaal (vorderingen, voorraden en kortlopende schulden)

Tevens wordt rekening gehouden met belangrijke eenmalige baten en lasten die in het resultaat waren begrepen en met voorgenomen (grote) investeringen die de uitkeringsruimte verminderen en nieuw aangetrokken financieringen die deze ruimte vergroten. Dit alles kan worden uitgewerkt in een XBRL-taxonomie.

Er mag rekening gehouden worden met na de balansdatum gerealiseerde inkomende gelden door nieuw gesloten financieringsovereenkomsten of bijzondere inkomsten door bijvoorbeeld de verkoop van activa.

Bijlage 2: Deelnemers werkgroep Fiscaal Jaarrapport

	Naam	Organisatie
1.	A.J. Biesheuvel	Nederlands Taxonomie Project (vz)
2.	E.M. van der Meij	Nederlands Taxonomie Project
3.	H. Wurtz	Accountview
4.	R. Scheper	Accountview
5.	M. Amri	AFAS
6.	D. Dijkgraaf	BDO CampsObers
7.	T. Verkade	BERK
8.	J. Kalisvaart	BERK
9.	J. van Tiel	Bol accountants
10.	W. de Ridder	Caseware
11.	L. Greve	Caseware
12.	H. Goossens	Centraal Bureau voor de Statistiek
13.	F. Jonker	CreAim
14.	E. van Groningen	Deloitte
15.	S. Burg	Fiscount
16.	A. van der Vlis	Full Finance
17.	M. Driel	Getronics
18.	H. Knoop	Grant Thornton
19.	A. van Egmond	Grant Thornton
20.	C. Kock	GIBO Groep
21.	F. Pisters	GIBO Groep
22.	M. van Bommel	KvK Nederland
23.	A. Boekhoudt	KPMG Meijburg & Co
24.	P. Wijntje	Ministerie van Financiën
25.	J. Pasmooij	NIVRA

	Naam	Organisatie
26.	P. Nobel	NIVRA
27.	D. Snoek	NOvAA
28.	J. Ketelaar	NOAB
29.	H. van den Ende	PricewaterhouseCoopers
30.	R. Möhlmann	PricewaterhouseCoopers
31.	N. Vis	PricewaterhouseCoopers
32.	J. Rullens	PricewaterhouseCoopers
33.	M. de Vos	PricewaterhouseCoopers
34.	C. van Capelle	Raad voor de Jaarverslaggeving
35.	W. Stronks	Reeleezee
36.	A. Bergman	Semansys
37.	J. Bijl	SRA
38.	P. Rijdsdijk	SSC Diaz
39.	M. Beemster	Unit4Agresso
40.	H. Hoppo	XB